

Meningen van politiemensen over (veranderingen in) het opsporingsonderzoek Een vraaggesprek met leden van de BOB, van de gemeentepolitie en van de gerechtelijke politie*

C. Fijnaut**

De eerste problemen in het opsporingsonderzoek

C. FIJNAUT : Welke zijn voor de opsporingsdiensten de grote problemen waarmee ze in het vooronderzoek en meer speciaal in het opsporingsonderzoek worden geconfronteerd ?

M. TOLLET : Over het algemeen zijn de problemen die we hebben tijdens het onderzoek zeer miniem. Het ergste is om tijdig met uw onderzoek rond te geraken. In een bepaald geval verwittigt ge het parket en dan komt het erop aan om binnen 24 uur de man voor de onderzoeksrechter te brengen. Dat is zeker één van de grootste problemen waarmee we regelmatig worden geconfronteerd. Het probleem is natuurlijk om voldoende bewijzen in te zamelen in die zeer korte tijd. Voor de rest hebben we bevoegdheden over gans het land; er is niemand die d'r graten in vindt dat we zelfs buiten onze omschrijving gaan. Ik zie geen verdere problemen.

L. DE BRUYN : Het grote probleem is inderdaad wat de adjudant juist vertelt. Dat is het probleem van de 24-uren-regel waar we niet buiten kunnen. Naast de 24 uur zie ik verder ook geen probleem.

B. BERDEN : Voor de gemeentepolitie komen er wel nog problemen bij. Dat is op de eerste plaats het gemis aan voldoende mensen met bevoegdheden van officier van gerechtelijke politie. Bij de gemeentepolitie moet men officier zijn om de hoedanigheid van officier van gerechtelijke politie te hebben, wat niet het geval is bij de andere politiediensten. Een andere handicap die de gemeentepolitie heeft in het opsporingsonderzoek, is de beperkte territoriale bevoegdheid, alhoewel in het Antwerpse artikel 128 van de gemeentewet ruim wordt toegepast.

---

* Aan dit gesprek werd deelgenomen door J. Van Sande, gewezen hoofd van de BOB te Antwerpen, door M. Tollet, hoofd van de BOB te Leuven, door J. Tulkens, eerstaanwezend commissaris van gerechtelijke politie te Leuven, door B. Berden, ex-chef van de opsporingsdienst van de gemeentepolitie te Borgerhout, tegenwoordig commissaris van politie te Wommelgem, en door L. De Bruyn, gerechtelijk officier bij de gerechtelijke politie te Antwerpen. Het vraaggesprek werd mede voorbereid door L. Dupont, F. Hutsebaut en P. Vincke. De redactie van het verslag werd verzorgd door C. Fijnaut. In het vraaggesprek werd gebruik gemaakt van enkele tekstfragmenten uit het voorontwerp Bekaert, die in de loop van de jaren bekendgeraakt zijn.

** Lector aan de Afdeling Strafrecht, Strafvordering en Criminologie, Faculteit der Rechtsgeleerdheid K.U.Leuven.

Meneer, ben ik van mijn vrijheid beroofd ?

J. TULKENS : Ik zie niet zo'n groot probleem in die 24-uren-regel om reden dat wanneer we overgaan tot de opleiding van de persoon, dat er dan al een zekere aanwijzing is om tot de opleiding over te gaan, dus dat er dan toch ook de mogelijkheid moet bestaan om in die tijd bewijzen tegen hem te krijgen. Krijg je die niet, ja dan is het in het voordeel van die verdachte en van de verdediging. En daar heb ik niks tegen. Het gebeurt trouwens dikwijls dat op die 24 uur het bewijs niet bijeen te krijgen is, en dat we naderhand toch terug kunnen gaan naar die persoon op basis van verklaringen van andere personen. Voor mij stelt zich wel de vraag, en daar is al dikwijls een discussie over geweest : wanneer begint een vrijheidsberoving ? Is dat op het moment dat wij die persoon meenemen, hé ? Als wij zeggen "ge moet meekomen". Dan ben ik akkoord, dan is hij van zijn vrijheid beroofd. Maar komt hij vrijwillig mee, wanneer begint ze dan te lopen ? Vanaf het ogenblik waarschijnlijk dat een magistraat zegt : hij is nu van zijn vrijheid beroofd. Maar daar wordt soms nog aan getwijfeld.

J. VAN SANDE : Theoretisch kan de vrijheidsberoving pas ingaan, nadat je een persoon al 24 uren bij je hebt. Dan belt ge, dus theoretisch, de procureur en die zegt "inderdaad stelt hem ter mijner beschikking". Dat zet ge dan op uw P.V. Maar nu in het geval tegen ene die al veel in den bak gezeten heeft en die vraagt : "meneer, ben ik van mijn vrijheid beroofd, anders ga ik niet mee ?" Dat ben ik dikwijls tegengekomen. En dan zeggen wij : "Ja meneer, we beroven je van je vrijheid". Dus dan heb je geen keus meer want die weet 't al op voorhand, en die gaat z'n advocaat inlichten : "Ik ben om dat uur aangehouden". We hebben 't ook wel gehad dat er later kantschriften komen om die en die terug in vrijheid te stellen, omdat hij vóór 12 uur 's nachts aangehouden is, dan begint die dag al te tellen...

M. TOLLET : Die kwestie is hier in Leuven op punt gesteld in een omzendbrief van de prokureur waarin hij zegt dat vanaf het ogenblik dat een man niet vrij kan gaan en niet meer kan doen wat hij wil, hij van zijn vrijheid is beroofd; daar is geen discussie rond. Als ge hem dus meeneemt naar het bureau is hij van zijn vrijheid beroofd, want hij mag niks meer doen... Als die man moest zeggen : "ik wil weggaan, of ik moet dit", of als hij naar de WC wil gaan en moet hiervoor de toelating vragen, vanaf dat ogenblik is hij van zijn vrijheid beroofd.

Wie is de schuld dat die mens moet losgelaten worden ?

B. BERDEN : In het arrondissement Antwerpen gaat het zo : de man gaat vrijwillig mee naar het bureau en het is maar op het ogenblik dat hij zegt : "Ik ben die zever hier moe, ik trap het hier af", en wij zeggen : "nee, gij blijft hier", dat de vrijheidsberoving ingaat. Heeft hij dat niet gezegd, heeft hij geen gebruik gemaakt van een vrijheid die iedereen heeft vanaf het ogenblik dat hij op het bureau komt, dan is hij niet van zijn vrijheid beroofd, want andere mensen tenslotte die op het bureau komen b.v. voor een verhoor i.v.m. een aanrijding, die zijn toch ook niet ipso facto van hun vrijheid beroofd ! Dus het is enkel wanneer dat iemand te kennen geeft dat hij wil weggaan en dat wij zeggen : "nee, u gaat niet weg", dat de 24-uur-regel begint te lopen. Zoniet, dan is dat het ogenblik waarop de prokureur zegt : "Stel hem ter mijner beschikking". Verder wou ik even wijzen op hetgeen dat meneer Tulkens daarjuist zegt : "die 24 uur voor 't bewijs te vinden is ruim genoeg en hebben we het niet gevonden dan is 't in het voordeel van de verdachte". Volledig akkoord, maar die 24 uur is niet enkel voor het

vinden van de bewijzen, maar binnen die termijn moeten we ook nog de tijd vinden om alles op papier te zetten, om het PV binnen te krijgen op het parket, waar de administratieve dienst het eerst moet inschrijven, waar het dan naar de prokureur des Konings moet gaan, die het dan moet kunnen lezen en zijn vordering maken, waar 't dan weer via de administratieve diensten naar de onderzoeksrechter moet, die de tijd moet krijgen om het te lezen, en die niet 1 verdachte ter beschikking krijgt die dag maar soms 10-15, en dan de mogelijkheid niet meer heeft om nog plichten uit te schrijven, want hij zit zelf soms nog in tijdnood !!

J. TULKENS : Ik ben volledig akkoord met hetgeen collega Berden komt te zeggen. Voor een groot parket zal het zeker een probleem zijn. Maar ik spreek vanuit mijn winkel, vanuit Leuven. Hier is dit geen probleem, want er wordt 24 uur aan een stuk doorgewerkt en de magistraten verwachten er zich aan dat er iets gaat komen. Zodus die staan klaar.

M. TOLLET : Officieel kan dat niet helemaal gezegd worden, maar meneer Tulkens, die zit deur naast deur, dus naast die van de onderzoeksrechter en van de prokureur; die zijn veel beter op de hoogte van heel de situatie. Die hoeven heel dat bundel niet meer te lezen. Maar dit is niet het geval met een normale politiedienst.

J. VAN SANDE : Collega Berden had er nog aan moeten toevoegen dat men ook bijzonder rekening moet houden met het feit dat het parket 8 uren op een dag is gesloten. Om 4 uur 's avonds krijgt ge niks meer binnen. En voor 9 uren 's morgens moogt ge er niet zijn. Op 24 uur is het maar 6 uren open, of 8 uren. 's Maandags, 's woensdags en 's vrijdags moet de onderzoeksrechter vervolgens naar de raadkamer. Dus die is ook de halve tijd belet, die moet ook alles tussenin doen. En dan spreken we nog van een werkdag, en nog niet van de zondag want het parket is dan om 12 uren dicht en gaat maar weer open 's maandags om 9 uur, dat is 21 uren dat we niets meer kwijt geraken, en in die drie uur moet dan heel die rimram gebeuren : de prokureur met zijn vordering, die misschien met 10 aangehouden zit, wat in Antwerpen dikwijls gebeurt, de onderzoeksrechter moet dan ook nog beginnen te verroeren, zodat het dikwijls zo'n verhoorkes zijn om ze nog juist op tijd er door te krijgen. Is 't 5 minuten d'r over dan is 't groot alarm : wie is de schuld dat die mens moet losgelaten worden ?

Wij zitten hier nog in de goede richting met de bevoegdheden

C. FIJNAUT : Beschikt de politie dus wel over voldoende bevoegdheden om het opsporingsonderzoek naar haar inzicht tot een goed einde te brengen ?

M. TOLLET : Ik ben van oordeel dat de wettelijke bevoegdheden voor het ogenblik ons toelaten het onderzoek naar behoren te doen.

C. FIJNAUT : Ook in ingewikkelde zaken ?

M. TOLLET : Ook in ingewikkelde zaken.

J. VAN SANDE : In ieder geval hebben we toch meer bevoegdheden dan dit het geval is in het buitenland. Daar is het toch dikwijls om te schreien.

J. TULKENS : Ik ben daar volledig mee akkoord. Ik denk dat we over voldoende bevoegdheden beschikken om een serieus onderzoek tot een goed einde te kunnen brengen. Wanneer je in het buitenland komt, zoals mijn kollega zegt, en ge hoort die politiediensten, wel, die hebben het veel erger dan wij. Dan zitten wij hier nog in de goede richting.

B. BERDEN : Ik ben even aan het twijfelen om op die vraag antwoord te geven, want het antwoord dat ik in alle eerlijkheid moet geven is, dat de bevoegdheden zoals wij ze gebruiken, ruim voldoende zijn. Maar ik tracht de film af te spelen van wat de wet of de verordeningen ons toelaten, en dan weet ik niet of we voldoende bevoegdheden hebben... maar we passen het een beetje aan de werkelijke noodzaak aan zonder dat we daarom botsen tegen de verdediging of tegen de parketten. Maar ik ken bv. regels waar dat wij tegen zondigen, waar dat ik althans reeds tegen gezondigd heb.

C. FIJNAUT : Wat voor aanpassingen bedoelt U dan ?

B. BERDEN : Wel ik denk hier bv. aan het volgende : ge krijgt een kantschrift om de verdachte die in voorarrest zit, uit de gevangenis te halen telkens als het voor het onderzoek nodig is. Bij uitgebreide onderzoeken, wanneer dat die man 60, 70, 80, tot over de 100 feiten bekent, dan zit ge daar dagen met die persoon op het bureau. Normaal gesproken mag de verdachte slechts bezoek krijgen in de gevangenis zelf. Nu, doordat hij dus tot bekentenissen overgaat, zou ik hem beroven van zijn menselijk contact met zijn familie. Dus wat deed ik in de praktijk ? Wanneer die man op het bureau komt, verwittigen wij zijn familie die 's middags op het bureau op bezoek komt. Dat is volledig tegen de richtlijnen in. Maar uit menselijke overwegingen zeg ik dan : "Nee, ik laat die familie op het bureau komen, ik wil niet dat de verdachte weken zijn familie niet kan zien, omdat hij tot bekentenissen overgaat en daardoor veel op het bureau is". Dat is één voorbeeldje.

J. TULKENS : Wij lossen dat anders op. Ik heb het nu de laatste paar weken voor : personen die ge bijna dagelijks moet gaan verhoren. Maar wanneer het bezoektijd is dan respekteer ik dat bezoek en... doe ik overuren.

M. TOLLET : Wij trachten hem te nemen na zijn bezoeken, om dus ook hem te geven waar hij recht op heeft. Overigens is het gemakkelijk om hier iemand uit het gevang te halen, omdat we d'r ruim mogen over beschikken. De onderzoeksrechter geeft ons daarin een zekere vrijheid. De uren zijn niet vastgelegd, die mogen we zelf schikken.

B. BERDEN : Gaat U dan een halve dag wachten ? Bv. die vrouw komt 's middags op bezoek, dus de voormiddag werkt U niet verder aan uw onderzoek ?

J. TULKENS : Als 't bezoek is, schort ik het onderzoek op, en als 't bezoek weg is ga ik terug verhoren.

B. BERDEN : Akkoord, maar de plaats van het verhoor en de plaats van het bezoek zijn in uw geval niet zo ver van elkaar af. Wij moeten echter vanuit de buitengemeenten hem terug naar de gevangenis brengen...

J. TULKENS : Ik ga zelf naar de gevangenis...

B. BERDEN : En daar het verhoor doen ?

J. TULKENS : Als die mens die dag bezoek heeft ga ik zelf naar de gevangenis.

B. BERDEN : Ja, in dat geval weet ik ook niet in hoeverre het praktisch is met uw dossiers en alles naar de gevangenis te gaan.

Ik heb er alle voordeel bij gehad

J. TULKENS : U weet, die dag kan ik zoveel diefstallen behandelen, u kent dat, u hoeft gans het dossier niet mee te nemen, u kent uw dossiers. Ik doe iedere dag in gedeelten. U spreekt nu van 80 maar ge kunt ook 400 diefstallen hebben, dat gebeurt. Die kunt U toch niet op één dag doen, zelfs niet op een paar weken. Kijk, het heeft ook zijn voordeel wanneer U die verdachte respecteert, en hij voelt dat je je een beetje naar hem plooit, dat gij overuren doet voor hem, als ge goed weet dat ze doorgaans nog niet betaald worden. Wel dat werkt gemakkelijker ook. Wij geven iets en hij zal ook gemakkelijker geven. Hij zal gemakkelijker meewerken.

J. VAN SANDE : Ik had het ook zo gedacht als collega Berden. Dat is een gelegenheid om die mensen nog meer plezier te doen. Ge kunt ze een koffie geven, iets uit de kantine, samen met zijn vriendin of wat, en dan als die weg zijn, dan zijn die veel gemakkelijker als wanneer ge ze uit het gevang zou halen.

B. BERDEN : Ik heb er alle voordeel bij gehad...

J. VAN SANDE : Iemand die ge uit het gevang haalt, die komt buiten, die begint met hard te zijn. En 't is na uren dikwijls dat hij mals wordt. Dat zijn momenten dat ge iets kunt doen, na een bezoek, ge hebt ze een koffie gegeven, dan praten ze gemakkelijker, ge hebt iets voor hen gedaan. En ik ben er al dikwijls heel goed mee geweest.

M. TOLLET : Ik geloof dat we afwijken, dat is de finesse van het onderzoek. Hier behandelen we toch de wettelijkheid... niet de finesse, dat is toch wel het verschil. Ik meen dat we ruimschoots over voldoende bevoegdheden beschikken om te kunnen werken.

J. TULKENS : Wanneer ze dikwijls uit de gevangenis gehaald worden dan weigeren ze op het laatste van nog te komen. Want ze moeten zich altijd omkleden en zo, en dat wordt een korvee. Die weigeren carrément van nog te komen.

L. DE BRUYN : In grote onderzoeken gebeurt het zelfs dat ik samen met de verdachte een werkschema opstel, dat hij zegt : "kijk, ik heb woensdag bezoek van mijn vrouw of als dat kan, ik kom die woensdag, een keer in de voormiddag", of iets dergelijks.

Meer bevoegdheden is altijd gemakkelijk maar niet nodig

C. FIJNAUT : Maar al zijn er op het ogenblik voldoende bevoegdheden voor de politie om haar werk te doen, het is toch zo dat in het project-Bekaert op bepaalde punten een zekere verruiming van bevoegdheden is opgenomen. Ik denk o.a. aan een vernieuwde regeling, volgens welke officieren van gerechtelijke politie niet alleen de openbare macht kunnen vorderen, maar ook ambtshalve toegang krijgen tot het archief van o.a.

openbare instellingen en besturen. Vindt U een dergelijke bevoegdheidsuitbreiding nodig voor uw werk ?

L. TOLLET : Ja, het ware altijd gemakkelijk : hoe meer bevoegdheden dat ge hebt, hoe gemakkelijker dat ge kunt werken. Alhoewel dat ik op dat gebied tot op heden nog geen moeilijkheden heb ondervonden, maar een uitbreiding in dergelijke richting zou wel wenselijk zijn.

C. FIJNAUT : Waarom vindt U dat dan toch wenselijk ?

M. TOLLET : Wel, omdat ge dan nooit meer op weigering kunt stuiten, waar ge nu voor bepaalde zaken toch een voorschrift moet hebben van de magistraat die het onderzoek leidt. Wat wel enigszins moeilijkheden met zich kan meebrengen om dat voorschrift ook onmiddellijk beschikbaar te hebben.

C. FIJNAUT : Aan wat voor archieven denkt U dan ?

M. TOLLET : Ja, wat zou ik zeggen, die van de burgerlijke stand, en van de bevolking.

L. DE BRUYN : Dat voorstel van Prof. Bekaert, dat is eigenlijk niet van belang voor de gerechtelijke politie, dacht ik; omdat die bevoegdheid enerzijds door art. 25 Strafvordering en anderzijds door de Wet op de oprichting van de gerechtelijke politie, de wet van 7 april 1919, art. 12 en 13, al voorzien is. Dat nu die uitbreiding voorzien wordt voor andere politiediensten, dat vind ik normaal, gezien zij ook geacht worden dergelijke onderzoeken te kunnen doen.

B. BERDEN : Wat dat archief betreft stel ik me toch vragen, en frons ik mijn wenkbrauwen wanneer ik dat hier verneem, want daaruit leid ik af dat ik als officier van de gemeentepolitie bv. toegang heb tot het archief van de gerechtelijke politie en het archief van de rijkswacht. En om de toegang zo te regelen tussen de archieven van openbare instellingen en van openbare besturen enerzijds en die van de andere politiediensten anderzijds, dat vind ik toch nogal gevaarlijk voor een goede onderlinge verstandhouding.

M. TOLLET : De oplossing is niet moeilijk. Ten allen tijde kunt ge rechtstreeks aansluiten op de computer van de rijkswacht, wanneer ge dat wilt. En dan is het natuurlijk aan U om iemand aan te duiden die de computertaal leert. Er zijn trouwens politiediensten in bepaalde grote steden die aangesloten zijn en die alle inlichtingen die er inzitten d'r uit kunnen halen, zonder dat er één hand vanwege de rijkswacht aankomt.

C. FIJNAUT : Vindt U ook, mijnheer Van Sande, dat de politiediensten ambtshalve toegang moeten krijgen tot het bevolkingsregister en de burgerlijke stand.

J. VAN SANDE : Dit ligt in de lijn van het onderzoek : snel weten waar iemand gewoond heeft, hoe de samenstelling van zijn familie is, wie zijn vrienden zijn, wat het voor een kerel is. Anderzijds vind ik dat ge in andere diensten waar ge niets van kent, toch verloren loopt, en dat ge dan toch moet zeggen "meneer, kan ik dat van u krijgen". En krijgt ge het niet, dan ga je naar het parket, dan vraag je een kantschrift.

C. FIJNAUT : Dan is het voorstel van Bekaert voor U dus geen praktische regeling, als ik het goed begrijp.

J. VAN SANDE : Volgens mij gaat ze te ver voor wat allerhande instellingen betreft. Misschien is ze wel bruikbaar t.a.v. diensten die nauw met het gerecht samenwerken : het strafregister, de bevolking.

De toekenning van ingrijpende bevoegdheden aan lager politiepersoneel

C. FIJNAUT : Een ander punt is, dat in het project Bekaert wordt voorzien dat agenten van gerechtelijke politie bij afwezigheid of verhindering van officieren van gerechtelijke politie eigenlijk over dezelfde ruime bevoegdheden beschikken als de officieren die deze krachtens hun positie automatisch hebben. Wat vindt U van een dergelijke regeling ?

M. TOLLET : Wel, ik meen dat dat wat gewaagd is. Als ik zie dat bij ons in de rijkswacht de keurgegradueerde minimum een opleiding krijgt van 3 jaar, waarin de laatste twee jaar toch voornamelijk over al de bevoegdheden van de officier van gerechtelijke politie wordt gepraat, dan is het toch wat gewaagd om die bevoegdheid over te dragen aan de gewone agenten.

C. FIJNAUT : Ook gewone rijkswachters ?

M. TOLLET : Ook gewone rijkswachters. Van de andere kant moet ik zeggen dat voor wat de rijkswacht betreft de dienst tegenwoordig zodanig is geregeld dat er toch altijd de beschikking is over meerdere officieren van gerechtelijke politie, zelfs binnen een bepaald district, waarop de man, wanneer hij op het terrein is, altijd beroep kan doen.

J. TULKENS : Misschien is het wel een beetje gewaagd, maar ik denk wel dat dit op te vangen is. Want er kunnen toch momenten zijn dat een officier weerhouden is door andere ambtsverrichtingen, dat hij iemand moet aanduiden, en dan moet hij ook rekening houden met het feit : wie duid ik aan ? De ene heeft maturiteit en de andere heeft nog niet genoeg jaren dienst. Ten andere is het hier zo dat de agenten in dat geval gehouden zijn om in de verslagen of in het PV hiervan melding te maken, en dat sluit wel uit dat een officier gaat zeggen "het is zes uur, ik ga naar huis jongen, nu ga jij in mijn plaats werken", want dan zet deze in zijn PV : "Mijn officier is om 6 uur naar huis gegaan". Ik denk dat hier de officier zelf zijn verantwoordelijkheid moet nemen, want tenslotte, moest er ter plaatse iets mislopen, dan zal hij toch verantwoording moeten afleggen. Nee, hij gaat niemand aanduiden die hij niet geschikt acht.

B. BERDEN : Ik wil nog even ingaan op de opmerking die adjudant Tollet daarjuist maakte, dat er dus voldoende officieren van gerechtelijke politie zijn. Ja, bij de rijkswacht, dat kan ik goed aannemen, wanneer men officier van gerechtelijke politie is vanaf de graad van opperwachtmeester, want dan moeten er iets meer dan 4000 mensen die bevoegdheid bij de rijkswacht hebben. Daarentegen telt de gemeentepolitie er voor gans België slechts zo'n 1200, dus zitten wij met heel wat meer problemen. Anderzijds begrijp ik niet goed het verband tussen de regeling waarbij een agent in geval van verhindering van de officier van gerechtelijke politie diens bevoegdheid overneemt, en de regeling krachtens dewelke de procureur des Konings een officier van gerechtelijke politie kan aanwijzen onder wiens gezag agenten hun ambt zullen uitoefenen, wanneer zij van geen officier van gerechtelijke politie afhangen, of wanneer diegene van wie ze afhangen, zijn ambt niet kan uitoefenen. Hier zie ik een contradictie tussen beide regelingen. Want een agent kan volgens de ene regeling

zeggen "Ik ben bevoegd", maar hij kan de adjudant van de rijkswacht krijgen om baas te komen spelen op zijn politiebureau. Als er nog geen politieoorlog gekend is in België, dan doet mijnheer Bekaert hier zijn best om hem te ontketenen.

Een professor die zal schrik hebben, maar een goede speurder zal geen schrik hebben

C. FIJNAUT : Hoe staat het eigenlijk met de opleiding van de mensen die in de opsporingsdiensten tewerk worden gesteld ?

M. TOLLET : Om terecht te komen in de BOB is er vereist dat de man een aantal jaren dienst heeft gedaan in een territoriale eenheid. Op het ogenblik dat hij zijn aanvraag doet om over te gaan naar een BOB, dan krijgt hij een beoordeling van zijn chefs. Dus moet hij al gunstig of goed bevonden zijn in de praktijk. Wanneer die beoordeling gunstig is, dan moet hij nog een speciale test ondergaan.

C. FIJNAUT : Wat voor test ?

M. TOLLET : Een algemene kennistest, om een selectie te doen onder de verschillende kandidaten. Nadien krijgt hij een speciale opleiding van 4 maanden en dan een stageperiode van 3 of 4 maanden. En dan pas wordt hij aanvaard om in een BOB dienst te doen.

L. DE BRUYN : De gerechtelijke politie krijgt haar opleiding in de School voor Criminologie te Brussel. De middelbare graad loopt over 'n periode van 3 maanden gedurende één jaar. Nadien kan men de hogere graad van deze School volgen. Die beslaat 2 × zo'n periode gedurende 2 jaar, en ook weer met het systeem van enkele dagen per week. Deze school is zeker goed en voortdurend in evolutie. Voor de rest wordt de opleiding in de brigade intern geregeld. Volgens mij schort er wel iets aan de opleiding, vooral wat betreft de zeer actuele misdrijven, nl. economische misdrijven, en de misdrijven in de commerciële sfeer. Omwille van de geweldige complexiteit in die branche voelen wij daar het gemis aan van een meer gedegen opleiding. Het gevolg van een dergelijk mankement is dat men eigenlijk de gemakkelijke onderzoeken voorrang gaat geven. En zo gaat men dan leven in een grote brigade onder hetgeen nogal eens genoemd wordt bij ons : "de dwingelandij van het onbelangrijke" : hetgeen we kunnen wordt gedaan en de zware financiële onderzoeken blijven liggen. Overigens denk ik niet dat dit gebrek aan opleiding alleen bij de politie bestaat. Het bestaat ook bij hogere instanties.

J. TULKENS : Inpikkend op die diploma's. Ik hecht niet veel belang aan de zwaarte van een diploma voor een goede politieman. Voor mij kan iemand die universitaire studies gedaan heeft, een hele slechte speurder zijn. En een A2 of noem maar op, dat kan een hele goede speurder zijn. Die gevallen bestaan er. Dat zijn zó'n politiemannen. Men moet geen hoger onderwijs gedaan hebben om een goede speurder te zijn. En in het opsporingsonderzoek heeft men werkelijk goede speurders nodig.

Mensen met feeling. Die onafhankelijk, die zelfstandig beslissingen kunnen nemen. En dat heeft dan ook weer niks te zien met de School voor Criminologie. Daar kunt ge uitkomen met een fantastisch aantal punten, maar diegene die daar juist doorkomt, en die zegt "ik zou liever zitten jagen", de goede politieman, chapeau hé. Die moet voor mij geen tien halen. Dat bewijst voor mij niks. Hij moet in de brigade bewijzen wat hij waard is, als speurder, als politieman. Want het komt er tenslotte op aan de taak

van opsporing te verrichten, van bewijzen aan te brengen, van de daders aan te houden. En dat heeft volgens mij weinig te zien met een diploma. Dat hangt van het individu zelf af. En de juiste mensen op de juiste plaats zetten als ze binnenkomen. Want als ze bij de gerechtelijke politie binnenkomen, wat kennen ze ? Niks. Ze komen van 't privé, ze komen juist van 't leger af, ze kennen nikske. Ik ben van mening dat 5 jaar nodig zijn om een goede inspecteur redelijk te vormen. En van die termijn, daar ga ik niet van af. Omdat we het zelf moeten doen, want hij heeft nog nooit politieschool gevolgd of noem maar op, zoals in de rijkswacht, en in de gemeentepolitie. We moeten hem van A tot Z alles bijbrengen.

B. BERDEN : Voor wat de gemeentepolitie betreft heeft de heer Tulkens mij het heel gemakkelijk gemaakt. Hij heeft mij de woorden uit de mond genomen. Wij kunnen helemaal niet bogen op een opleiding. Een agent die binnenkomt, gaat in het beste geval een paar maanden naar school, in het b este geval. Het is nog maar met het KB van 2 april '79 dat de gemeentebesturen verplicht zijn om hun agenten naar de school te sturen, maar er moet nog een KB verschijnen om te zeggen welke de erkende scholen zijn en hoeveel uren er minimaal les moet worden gegeven. Waar hebben wij dan onze speurders gehaald ? Wel, gewoon self-made men, mensen die feeling hebben. Wanneer ik in '66 in Borgerhout ben gekomen heeft de commissaris mij gewoon gevraagd "wilt gij beginnen met een opsporingsdienst ?", en ik ben daarmee begonnen. En voor wat de keuze van mijn medewerkers betrof heb ik gewoon gekeken naar de mensen die bij de geuniformeerde dienst waren, en gezegd : "dat ziet er een cleveren uit", en die heb ik geprobeerd, getoetst. En inderdaad, ik kan volledig akkoord zijn met de 5 jaar, waarover meneer Tulkens spreekt, om een inspecteur te vormen. Ik heb 10 jaar nodig gehad om mezelf een beetje te vormen en 5 jaar om mijn inspecteurs een beetje te vormen. De School voor Criminologie heb ik gedaan nadat ik reeds officier was en ik ben daar enorm teleurgesteld van terug gekomen. Ik heb daar praktisch niets geleerd dat ik al niet had geleerd in de theoretische vakken van de officierenopleiding bij de politie van Antwerpen. Het beperkte zich allemaal tot theorie. Ik hoor de heer De Bruyn zeggen dat het een school is die in evolutie is. Dan misschien de laatste 10 jaar, maar toen ik ze gevolgd heb, 10 jaar geleden, toen was het precies alsof ik de leerboeken kreeg van 1830. Men ging daar een diefstal plegen met paard en kar, en men moest dan dat paard en die kar in beslag nemen. Een automobiel bestond blijkbaar nog niet. Ik was toen juist een onderzoek bezig in een diefstal van een 35-tal Mercedesen ! Waar ik gehoopt had dat ik daar zou leren hoe men dat moest oplossen, die techniek van die zware autodiefstallen, maar daar heb ik helemaal niks van geleerd in de School. Dus bij de politie : self-made mensen.

J. VAN SANDE : Ik ben akkoord met de commissaris hier, een speurder maakt ge niet met boeken, niet op de school. Dat hebt u. Schrik hebben, dan moogt ge 10 jaar aan de universiteit studeren of 50 jaar... een professor die zal schrik hebben, maar een goede speurder zal gene schrik hebben en gij kunt op voorhand niet zeggen wie dat is.

Hoe eerder ze iemand hebben, hoe beter het is

C. FIJNAUT : Een ander punt dat ik hier ter discussie wil stellen is het feit, dat er met name in de meer stedelijke gebieden drie opsporingsdiensten werkzaam zijn : de BOB, de opsporingsdiensten van de gemeentepolitie, en de gerechtelijke politie bij het parket. Je vraagt je in de eerste plaats natuurlijk af hoe deze diensten in konkrete gevallen

samenwerken en hoe het in het algemeen staat met de uitwisseling van informatie tussen deze diensten.

J. VAN SANDE : Voor wat zware feiten betreft, en ik spreek over Antwerpen, is het gewoonlijk zo dat er, wanneer bv. een moord gebeurd is en de vaststellingen zijn gedaan, de onderzoeksrechter de 3 politiediensten bij zich roept en hen zegt wat ze moeten doen. 't Is te zeggen, ieder kiest zo'n beetje. Ik ben bv. goed thuis in 't Statiekwartier, dan zoek je het Statiekwartier af, ge gaat alles na, horen of iemand geen informatie heeft. Een ander is weer goed thuis in andere gebieden. Ieder krijgt zijn deel. Ik heb daar nog nooit grote problemen mee gehad. Integendeel, wat door de ene dienst gecontroleerd is, mag gerust nog eens door de andere gecontroleerd worden. Bij een huiszoeking gebeurt het toch vaak dat ge bij de 10de keer iets vindt, waar ge al 9 keren over hebt gezien. Dat iets 2, 3 en 4 keren gedaan wordt, vind ik geen nadeel voor het onderzoek.

C. FIJNAUT : Maar bezorgt dat dan niet veel overlast aan getuigen, aan potentiële verdachten, dat eventueel 1, 2, 3 politiediensten op de stoep staan om eenzelfde onderzoek te doen ?

J. VAN SANDE : Ja, maar de mensen zeggen gemakkelijk, ik spreek nu over een getuige, "ja, mijnheer, ik ben al verhoord" – "wie is bij u geweest", "ja, 't was ene in uniform of in burger of wat ook". Dat heeft ook geen belang want de speurder weet dat het PV bij dezelfde magistraat komt, en dus dat hij zal weten wat die getuige heeft gezegd.

C. FIJNAUT : En dat bezorgt geen overlast ?

J. VAN SANDE : Overlast... Ge tracht altijd het eerst de dader te hebben voor de andere, en dit heeft volgens mij toch dikwijls z'n voordeel, omdat ieder moeite doet om hem te hebben, en hoe eerder ze iemand hebben hoe beter het is.

B. BERDEN : De praktijk heeft mij geleerd dat er weinig problemen zijn op 't vlak van de bevoegdheden. Er zijn er geweest, maar meestal is het toch wel zo, dat door de persoonlijke relaties die er bestaan tussen de hoofden van de verschillende diensten, dat het werk wordt verdeeld. En de tijd heeft geleerd dat het zo 't best is. Ook ik heb in het begin ondervonden dat men soms probeert om het gras van onder de voeten weg te maaien, en dat men bv. aan bepaalde getuigen zegt : "als die anderen komen, moogt ge dat en dat niet zeggen". Dat is die concurrentiestrijd. Die mag er gerust zijn, want soms is het in het voordeel van het onderzoek, juist omdat ieder wil laten zien dat hij de beste speurders heeft. Maar het kan soms in het nadeel zijn. Mettertijd zijn de bestaande problemen opgelost toen er betere persoonlijke relaties ontstonden. Dit is toch wel niet genoeg beklemtoond, dacht ik. In 't Antwerpse is er o.a. de beleidsstaf uit voortgekomen bij ontvoeringen. Wanneer er een gewone moord bij de onderzoeksrechter komt, is dit dikwijls niet het geval, dan is er nog wel gebrek aan een beleidsstaf. Maar ik moet zeggen dat in Antwerpen de verstandhouding tussen de diensten in het algemeen goed is.

C. FIJNAUT : Zijn er ook geen problemen aangaande de informatiesystemen. Ik bedoel, je spreekt nu over de samenwerking in konkrete gevallen, maar hoe zit het met de recherche-informatie, de gerechtelijke dokumentatie van de diverse diensten. Is die voldoende gecoördineerd in zo'n gebied als Antwerpen ?

B. BERDEN : Wel, gecoördineerd... Ik heb nooit problemen gehad wanneer ik bv. informatie moest hebben van de BOB. Dan ging ik naar de BOB en daar werd mij alle medewerking verleend. En ook omgekeerd wanneer de BOB bij mij iets kon te weten komen. Maar dat zijn dan weer die persoonlijke relaties. Het is nergens voorgeschreven dat het zo moet, maar wanneer ik bij adj. Van Sande kwam, was er geen enkel probleem, en ook niet bij zijn medewerkers. Nooit een probleem gehad. Wel zeg ik in alle eerlijkheid, dat het bij de gerechtelijke politie vroeger stroever was dan nu. Wanneer dat ge voor bepaalde verdachten, waarvan ge weet dat er foto's zijn bij de gerechtelijke politie, moest wachten op het rapport van de hoofdcommissaris om die foto's mee te krijgen, wanneer er een inventaris moest gemaakt worden van die foto's, en dat ik daar soms 3 uren gewacht heb om 5 foto's mee te krijgen, dan moet ik zeggen dat ik toen wel even op mijn tanden heb moeten bijten. Maar die periode is wel voorbij, ook weer door persoonlijke relaties.

J. TULKENS : Ik ben van mening dat, wat de zware misdrijven betreft, die moeten worden onderzocht door één bepaalde dienst, die alle mogelijke informatie inzamelt maar die dan kan worden geassisteerd door andere diensten die de minder belangrijke taken uitvoeren. Zo gebeurt het hier in Leuven meer en meer. De BOB kan met een moordzaak zitten en wij krijgen daar dan ook bepaalde opdrachten in, en omgekeerd. Informatie... kijk, er is concurrentie tussen rijkswacht en politie, tussen gerechtelijke politie en gemeentelijke politie is ze minder, maar ze is weer sterk tussen de gerechtelijke politie en de rijkswacht. Dat is iets dat al jaren bestaat en dat altijd zal blijven bestaan. Dat is zelfs gezond, ook al mag het niet te ver gaan. Maar de laatste jaren is hierin zeker een grote kentering gekomen, wanneer het serieuze zaken betreft. Dan geeft de rijkswacht ons spontaan inlichtingen en wij ook aan haar. Maar ik vind dat het werkelijke onderzoek bij één dienst moet berusten, want anders loopt alles door elkaar.

M. TOLLET : Het is wenselijk dat wie met een zaak gestart is, dat voortdoet. Natuurlijk, wanneer het een belangrijke zaak is, dan is het aan de onderzoeksrechter om in 'n later stadium de verschillende diensten samen te brengen en de taken te verdelen in de mate van het mogelijke. Maar de grote brok van het onderzoek moet men laten bij diegene die ermee begonnen is en dan zul je 't nooit voor hebben dat er bv. 2 of 3 diensten op dezelfde plaats komen om huiszoeken te doen.

B. BERDEN : Ja, ik kan daar wel inkomen. Op weg naar hier hebben we nog gesproken over de periode dat we samengewerkt hebben, de BOB-Antwerpen en de opsporingsdienst van Borgerhout.

Hierbij haalde ik nog het geval aan dat de BOB reeds 3 maanden met een onderzoek bezig was, en ik langs een heel andere weg, met heel andere mensen, ook aan een serie inbraken begon, en wij na een bepaalde periode op dezelfde plaats huiszoeken kwamen doen, terwijl we helemaal niets wisten van elkaars onderzoek. Toen hebben we gewoon afgesproken, dat tot aan de datum van de aanhouding van de man waar het de BOB om te doen was, al de zaken die wij te weten zouden komen, zouden worden doorgegeven aan de BOB, en dat al de zaken die aan het licht kwamen na de aanhouding van die man, terecht zouden komen bij de opsporingsdienst van Borgerhout voor verder onderzoek. Wij hebben toen ongeveer 5 maanden op een zeer voortreffelijke wijze in die ene zaak samengewerkt. Ook weer dank zij persoonlijke relaties, want dit komt er toch altijd bij. Natuurlijk de onderzoeksrechter kan de leiding nemen, maar dikwijls heeft de onderzoeksrechter toch een beetje angst om de ene of andere dienst voor het hoofd te stoten, want het volgend onderzoek moet hij weer op

de dienst die hij mogelijk voor het hoofd gestoten heeft, kunnen betrouwen. En in de praktijk is het bij ons eigenlijk niet de onderzoeksrechter geweest die getrancheerd heeft, maar hebben wij met de verschillende politiediensten onder elkaar de afspraken gemaakt.

Een indicator geeft ge niet cadeau

L. DE BRUYN : Wat ik wel spijtig vind is, dat er in het dagelijks werk zo weinig rond de tafel wordt gezeten, en dat men hierom tot komieke situaties komt, bv. dat men bepaalde wijken of cafés van een grootstad gaat opdelen : in die café moet U niet komen, daar zijn wij baas, of wij kennen die serveuse goed, laten jullie haar met rust. Ik vind dat dom want de relaties die bepaalde politiediensten hebben in 'n milieu, kunnen andere politiediensten helpen als ze met een onderzoek bezig zijn. Ik vind dat daar meer over moet worden gepraat.

J. TULKENS : Wilt U ook zeggen in kwesties van indicatoren en zo ? Dat die ook aan andere politiediensten en zelfs aan andere collega's moeten worden doorgegeven.

L. DE BRUYN : Ja.

J. TULKENS : Ik ben daar niet mee akkoord, want met een indicator werken, daar moet je heel voorzichtig mee zijn. Dat gaat zelfs zover dat ik altijd de opdracht geef, dat wie een indicator heeft hem voor zich houdt. Ik wil niet eens weten wie dat 't is, want de dag dat ik er kom, staat hij wantrouwig. Een indicator heeft slechts vertrouwen in één persoon, hoogstens in twee. Komt er iemand anders, dan trekt hij zich terug. En de ene dienst zal zijn indicatoren niet verraden aan de andere, want het kost veel te veel werk om een indicator op te bouwen. Die geeft ge niet cadeau. Dat gaat niet. Ik spreek rechtuit. Het is misschien niet goed in het geheel van het politieonderzoek, maar ik geef geen indicator en iemand van de rijkswacht zal mij ook geen indicator geven. En als ik van de rijkswacht een indicator kan afpikken, dan doe ik dat. En als zij ene van mij kunnen afpikken, dan gaan ze dat ook doen. Ik ben daar rechtuit in.

L. DE BRUYN : Ge moet niet de indicator afgeven maar de indicaties.

J. TULKENS : De indicaties wel. Maar die moet ge dan nog altijd zelf gaan inwinnen. Ge moogt daar nooit iemand anders heen sturen.

We zijn al vleugellam geslagen, maar nu worden ook nog onze benen van onder ons lijf gestampt

C. FIJNAUT : In aansluiting op deze kwestie wil ik de heer Berden vragen wat hij vindt van een regeling in het projekt Bekaert, waarin het parket de bevoegdheid krijgt om mensen van een bepaalde politiedienst te stellen onder het operationele gezag van een officier van gerechtelijke politie die ressorteert onder een andere politiedienst. Wat vindt U van die regeling ?

B. BERDEN : Voor mij is deze regeling samen met het wetsvoorstel van een nieuwe gemeentewet het beste bewijs dat er in België geen algemeen beleid bestaat voor de gemeentepolitie. Toen ik dat voorstel las, moet ik eerlijk zeggen, greep het mij een beetje naar de keel. Men versmacht ons gewoon, als gemeentepolitie. Dat men

duidelijk zegt dat men van de gemeentepolitie een administratieve politie wil maken, dan weten we waaraan en waaraf, maar dat men het niet doet op deze manier. We zijn al vleugellam geslagen met het voorstel van nieuwe gemeentewet maar nu worden ook nog onze benen van onder ons lijf gestampt. Wanneer we met deze regeling het geval nemen van korpsen met één officier, en dat die officier bv. met verlof is, dan kan de brigadecommandant van de rijkswacht politiecommissaris komen spelen bij mij in mijn gemeente. Dat is toch te gek ! En wanneer bv. officieren van gemeentepolitie aan een onderzoek begonnen zijn, dan kunnen de officieren van gerechtelijke politie of van de rijkswacht die officieren komen vervangen wanneer de opsporing of de vaststelling van een misdrijf het vergt. Wie gaat bepalen of de opsporing of de vaststelling het vergt ? En dan wil ik er nog niet over spreken dat er ruzie gaat komen tussen de rijkswacht en de gerechtelijke politie, want zij krijgen alle twee de bevoegdheid om zo nodig de zaak van de gemeentepolitieofficiëren over te nemen. Verder zien we dat diezelfde officieren van andere politiediensten het gezag krijgen over al de ambtenaren die werkzaam zijn onder het bevel van de officier die hij bijstaat of vervangt, dus dat heel het politiekorps van die gemeente ten dienste wordt gesteld van de rijkswacht of van de gerechtelijke politie die een onderzoek doet. De conflictsituaties kunnen niet beter ingebouwd worden dan op de manier waarop het ontwerp Bekaert het doet.

J. TULKENS : Die regeling is ondenkbaar. Ik zie niet, als ik moet vervangen worden door een officier van de rijkswacht, dat mijn mensen zich volledig gaan geven, en omgekeerd ook niet, als ik een officier van de rijkswacht moet gaan vervangen, dat de manschappen zich volledig aan mij gaan geven. Ik heb zo iets wel eens meegemaakt, een tiental jaren terug. In een bepaalde zaak zaten zowel de gemeentelijke politie als de BOB en het hoog comité van toezicht. De procureur gaf mij toen de leiding over het onderzoek. Die andere officieren, dat is nu tien jaar geleden, spreken nog altijd niet tegen mij... Dat zijn conflictsituaties. En het ging toen nog niet zover dat ik het bevel over de mensen kreeg. Nee, alleen het onderzoek. Daar zat het reeds scheef. Ofwel krijgt ge alles, of niks. Ge moet het hele onderzoek hebben, en dan tegen de andere politiediensten zeggen : gij blijft er buiten, die dienst neemt het over. Dat is gezond. Maar uitwisseling van officieren, die dan ook nog het bevel over uw manschappen nemen, daar ben ik volledig tegen, dat is ondenkbaar. Menselijk gezien is dat niet te doen.

M. TOLLET : Ik ben ook van oordeel dat dit niet te verwezenlijken is. Diegene die onder de leiding van een bepaalde man komt te staan, die gaat niet meer de ijver aan de dag leggen die hij anders zou hebben. Het menselijk aspect zal hier zeker de bovenhand halen. Ik geloof niet dat dat op zo'n manier te verwezenlijken is. Wel wanneer een magistraat de leiding neemt. Dat is wat anders. Met een magistraat gaan ze allemaal akkoord.

J. VAN SANDE : Vroeger was het in Antwerpen zo, dat ze grote razzia's deden waaraan de drie politiediensten deelnamen, met gemengde ploegen dus. Daar zijn ze op terug gekomen want dat was ook niet om te doen. Er steken er drie van verschillende diensten bij elkaar en... wie moet het nu doen ? Zijde gij de oudste ? Ben ik den oudste ? Welk is uw graad ? Ge kent mekander niet want gewoonlijk komt ge van 'k weet niet waar. 't Is de eerste keer dat ge mekaar ziet. En nu moet ge een onderzoek gaan doen. Dat is niet te doen. Ik zie niet dat ik als officier van gerechtelijke politie op een goeie dag aankom bij een commissariaat en tegen de agenten zeg : nu kom ik 't hier vandaag arrangeren. En ik moet nog de weg zoeken naar het bureel van de commissaris... Dat is ondenkbaar.

L. DE BRUYN : Ik zie het in de praktijk ook niet zitten. Hoe zou je dat kunnen verwezenlijken ? Nochtans lijkt dit me een vorm van embryonale rijkspolitie te zijn.

Ge moet onpartijdig blijven, maar ge zit daar tegenover een collega

B. BERDEN : Wat de verstandhouding betreft tussen de politiediensten onderling moet me toch even het volgende van het hart. In het arrondissement Antwerpen bestaat het systeem dat, wanneer er bij de gemeentepolitie iets verkeerd loopt in de uitoefening van de dienst, de gerechtelijke politie 't onderzoek doet; ik meen te weten dat, wanneer dat er bij de rijkswacht iets is, dat dit korps zelf het onderzoek doet. Maar zo'n systeem bevordert de goede verstandhouding tussen de gemeentepolitie en de gerechtelijke politie natuurlijk helemaal niet. Dat ge dus op het matje moet komen bij de gerechtelijke politie, terwijl ge terzelfdertijd een onderzoek bezig bent in een andere zaak, waarin ge als collega's moet samenwerken.

J. TULKENS : Dit systeem bestaat niet alleen in Antwerpen. In Leuven gebeurt hetzelfde. Politie en rijkswacht komen bij de gerechtelijke politie. Ge zit daar altijd ergens gewrongen. Ge moet onpartijdig blijven, ge kunt hem er niet uithalen, maar ge zit tegenover een collega. Terwijl bij ons de inspecteurs worden verhoord door de officieren, hetgeen ook al riskant is, omdat 't uw naaste medewerkers kunnen zijn. Ik vind dat de politiediensten in tuchtzaken geen onderzoek op mekaar zouden mogen doen. Om sereen te blijven.

J. VAN SANDE : Ik ben zeker akkoord met commissaris Berden. Die mens van de gerechtelijke politie is al verlegen dat hij moet komen ondervragen en gij zijt al verlegen omdat ge iets moet gaan zeggen. Dus dat onderzoek kan niet gedaan worden gelijk het zou moeten gedaan worden. Ik vind dat heel, heel, vervelend. Ik zou voorstellen, dat heb ik al dikwijls gezegd, dat een magistraat het onderzoek tegen de politie moet doen. Een magistraat, bv. een substituut van de prokureur, die we in principe niet kennen of zo weinig mogelijk kennen. Want vandaag word ik door de commissaris ondervraagd en morgen staan we samen op een moord en moet ge mekander gaan helpen en samenwerken. Natuurlijk ge hebt altijd het recht om te zwijgen; ik zeg niks, 't is gedaan. Dat is zo met een misdadiger tegenover ons, als op tuchtgebied voor ons tegenover de gerechtelijke politie.

C. FIJNAUT : Dus dezelfde rechten als de gewone verdachte.

J. VAN SANDE : Dat is juist, ja.

M. TOLLET : Wat de rijkswacht betreft verschilt dat natuurlijk ook van het ene distrikt tot het andere. Ge hebt officieren die, wanneer een van hun manschappen in een bepaalde zaak is betrokken, zelf het onderzoek doen, of één van hun adjunkten aanduiden om het te doen. Dat gebeurt toch vaak.

Die handelingsvrijheid hebben we, ja

C. FIJNAUT : Hiermee zitten we al een beetje in de richting van de volgende kwestie : de verhouding parket-politie. Het parket is formeel met de leiding van en het toezicht op het onderzoek belast. Maar in de praktijk staan de politiediensten voor tal van

werkzaamheden, waaronder tal van aangiften. In welke mate nu wordt eigenlijk door het parket beslist wat U doet, in welke mate U het doet en hoe U dat doet ?

J. VAN SANDE : Het is zo, een onderzoeksrechter die gelast is met een zaak, die heeft graag dat ge aan zijn onderzoek werkt. De volgende onderzoeksrechter heeft dat ook graag en zo zijn er in Antwerpen 8, waar ge allemaal tegelijk voor moet werken. En als ge zegt : "jamaar, ik kan niet, ik ben daar en daar mee bezig", dat gaat niet goed. Maar ik versta het wel. Op zeker ogenblik moet die voor de raadkamer komen en dan die, die moet elementen hebben, maar de andere moet ook elementen hebben. Op den duur zegt ge dan : ja, die een stukje en die een stukje, dan kunnen die vast voort. Wanneer ge dus 7 of 8 onderzoeksrechters hebt waarvoor ge moet werken, dan moet ge van het een naar het ander springen. Er is geen coördinatie tussen hen. Ieder zorgt voor zijn eigen tafel. En dat is ook zo bij de procureurs.

C. FIJNAUT : Dat is dus een heel probleem voor de politie om voortdurend eigenlijk onder 8 kleine baasjes te staan ?

J. VAN SANDE : Wanneer dat de onderzoeksrechter niet te moeilijk is, dan legt ge dat uit en die verstaat dat, dan wordt 't geregeld. Maar als ge er een moeilijke bij hebt, dan zit ge daar te zweten, en dan krijgt ge, zoals we zeggen "onder uw voeten" met altijd maar te werken. En dan denkt ge : had ik minder gewerkt, dan had ik niet onder m'n voeten gekregen !

M. TOLLET : Ik moet zeggen voor wat Leuven betreft, dat 't heel goed gaat. De verstandhouding tussen ons en het parket is zeker goed. De problemen die ge hebt, moogt ge ten allen tijde voorleggen... en ze zullen trachten U te helpen. En meestal laten ze U doen.

C. FIJNAUT : Men laat U vrij in de zaken die U hebt, of u daadwerkelijk gaat opsporen of niet ?

M. TOLLET : In de mate van het mogelijke. Wanneer natuurlijk een zaak in onderzoek is, krijgen we de nodige richtlijnen en de nodige kantschriften.

C. FIJNAUT : Maar U hebt de vrijheid om te zeggen,... als er 's morgens zoveel aangiften zijn binnengekomen : we gaan die aangiften onderzoeken, die laten we wat liggen, daar zit toch niks in. Die handelingsvrijheid heeft U als chef van de BOB ?

M. TOLLET : Die handelingsvrijheid hebben we, ja. Af en toe komt er een kleine herinnering aan zaak zoveel, maar dat is natuurlijk ook om op tijd te zijn, want de procureur zit met zijn fameus artikel 26 zeker, volgens welk van onderzoeken verslag moet worden uitgebracht aan het parket-generaal.

L. DE BRUYN : De verhouding in Antwerpen tussen parket en politie is zeer goed. We hebben inderdaad ook die vrijheid om zelf te beslissen welk onderzoek we eerst starten, natuurlijk met de normale ingebouwde restrictieven.

B. BERDEN : Wat de kontakten betreft met de parketmagistraten moet ik zeggen dat het in het algemeen, met enkele kleine uitzonderingen, altijd zeer goed gegaan is. Wanneer men elkaar kent, de onderzoeksrechter en de officier die de leiding van het onderzoek heeft, en die officier laat de procureur of de onderzoeksrechter weten :

“momenteel zitten d'r weinig elementen in het proces-verbaal, maar geef nog even de tijd, houd die man even vast, dan zal dat wel loslopen”, dan gebeurt het meestal ook zo. Wanneer er een nieuwe onderzoeksrechter komt die de klappen van de zweep niet kent, zoals wij 't noemen, dan gebeurt het soms ook wel eens dat ge gestoord wordt met uw onderzoek, omdat de onderzoeksrechter bv. heeft gemeend om zonder U te raadplegen de man te moeten vrijlaten terwijl hij niet gelezen heeft dat die man bv. geen vaste woonplaats heeft. Dan moet ge het onderzoek verder doen, en bent ge weer zoveel uren kwijt om die man te gaan zoeken. Maar die problemen worden later wel opgelost. Ik heb veel meer aan te merken over de zaken buiten de grote onderzoeken. Ik vind dat de parketten enorm veel misbruik maken van de gemeentepolitie, en dan voornamelijk de politie-parketten, bv. als we voor een overtreding 3 tot 4 tot 5 keren toe naar de mensen moeten gaan wanneer ze een minnelijke schikking niet betaald hebben, en nog eens gaan, en hij krijgt nog 5 dagen tijd, en wilt ge nu nog eens gaan controleren of hij dat nu betaald heeft. Ik dacht dat dit niet past. De gemeentepolitie is zo een beetje de vuilmeid geworden van bedienden en magistraten in de politierechtbank en van de deurwaarders die, ook zonder dat ze bij de mensen thuis geweest zijn, de omslagen reeds bij de gemeentepolitie binnenbrengen, die dan maar moet zorgen dat ze besteld geraken. We zijn loopjongens geworden.

C. FIJNAUT : Maar heeft U ook een grote handelingsvrijheid, als het gaat om de selectie van aangiften : welke zaken U verder zult aanpakken en welke niet.

B. BERDEN : Normaal maken wij steeds gewoon proces-verbaal op, dat wordt opgestuurd aan het Parket. En vinden wij dat er iets inzit, dan heeft de praktijk mij geleerd om het PV zelf te gaan afgeven bij de procureur, om er met hem over te gaan spreken. Ook is het al gebeurd dat we, de procureur en de leidinggevende officier, samen naar de onderzoeksrechter gaan, terwijl het PV nog altijd op de burelen ligt, om daar al te gaan afspreken welke kantschriften er moeten komen.

L. DE BRUYN : Er is inderdaad een grote toegankelijkheid voor de politiemensen zowel bij de onderzoeksrechter als bij de procureur.

De procureur zegt : daar moet een (gemeentelijke) opsporingsdienst komen...

C. FIJNAUT : In het projekt Bekaert wordt o.m. het parket de bevoegdheid gegeven om bepaalde politiemensen het ambt van officier van gerechtelijke politie te verlenen, maar met name ook de bevoegdheid om via officieren van gerechtelijke politie bepaalde politiemensen aan te duiden als agenten van gerechtelijke politie die samen een opsporingsdienst moeten gaan vormen. Hoe bekijkt U die nieuwe bevoegdheid van het parket t.o.v. de politie ?

B. BERDEN : Het is eigenaardig dat er voor de gemeentepolitie nergens de gemeentelijke autonomie of het gezag van de burgemeester, die toch ook leiding en toezicht uitoefent over de gemeentepolitie, ter sprake komt. Dat kan niet. Want wanneer een procureur zegt : die gemeenten, daar gebeuren veel misdaden en daar moet dus een gemeentelijke opsporingsdienst komen, dan zijn de kosten nog altijd voor de gemeente, want de kaders zijn een gemeentezaak. De Staat komt er financieel niet in tussen. Het is zoals de vorige minister van binnenlandse zaken, Ph. Moureaux, heeft gezegd, nl. dat de gemeentepolitie 75 % van haar werk doet voor het nationaal belang,

maar het is wel allemaal op kosten van de gemeente. Men moet ergens logisch zijn met zichzelf en beginnen aan de uitwerking van een algemeen beleid voor de politie.

M. TOLLET : Ik vind dat deze maatregel, voor wat betreft de rijkswacht, niet noodzakelijk is, zelfs zinloos. Op het ogenblik zijn er altijd voldoende officieren van gerechtelijke politie voorhanden.

C. FIJNAUT : En U vindt het ook geen aangelegenheid voor het parket om bv. rijkswachters aan te wijzen voor de BOB ?

M. TOLLET : Dat is een zaak van onze eigen officieren, die moeten de mensen kiezen. En wanneer ik op een dag ga aankloppen bij de districtscommandant en zeg "voilà, dat en dat", met natuurlijk de nodige gegevens, "dit zou dringend moeten gedaan worden, en ik heb niet de beschikking over voldoende mensen", dan zegt hij, voilà, die en die zal tijdelijk ondergedeeld worden bij U. Dat is heel gemakkelijk en soepel in de schoot van de rijkswacht op te lossen.

J. VAN SANDE : Ik vind ook dat dit zeker niet iets is voor het parket. Een magistraat kan wel eens iemand goed kennen maar toch alleman niet van die brigades. Ik vind dat ieder politiekorps zelf moet bepalen wie naar de opsporing gaat. De procureur heeft daar volgens mij niks mee te maken. Hij kan misschien wel een advies geven wanneer bepaalde mensen worden voorgesteld : "Tiens, die zie ik dikwijls, dat is precies toch een goede, daar kan ik misschien nog iets voor doen dat hij erbij geraakt", dat zeg ik nu niet hé.

C. FIJNAUT : Zou het ook niet zinvol zijn dat het parket bv. de bevoegdheid krijgt, niet om te zeggen welke mensen precies in een opsporingsdienst mogen werken of niet mogen werken, maar wel hoe sterk bv. in een korps van de gemeentepolitie een opsporingsdienst moet zijn, of hoe groot in een bepaald district een BOB moet zijn. Omdat deze diensten toch meer speciaal die taken doen die ook voor het goed functioneren van het parket van vitaal belang zijn.

B. BERDEN : Voor de gemeentepolitie zou ik het zeker aangewezen vinden dat de procureur des konings mag adviseren om in bepaalde gemeenten een opsporingsdienst op te richten. Maar dan moet de Staat ook de konsekventies dragen voor de kosten van zulke dienst, zodat men niet de verkeersdienst moet arm maken om een andere dienst te kunnen oprichten. Een opsporingsdienst werkt 100 % voor de Staat en ook voor andere gemeenten, want ge kunt onmogelijk een opsporingsdienst hebben en enkel werken voor uw eigen gemeente. Daarover heb ik destijds trouwens moeilijkheden gehad met mijn gemeentebestuur. Dat zei : "allemaal goed en wel, 50-60 inbraken oplossen, maar hoeveel zijn erbij die in Borgerhout gepleegd zijn ?" "Ja, 2, 3". "Ja, sorry maar je laat dan je overuren maar betalen door die andere gemeenten waarvoor dat gij gewerkt hebt". Dus dan moet ergens een logische lijn getrokken worden, en dat is dat de Staat financieel tussenkomt wat de uitrusting betreft, en wat betreft de manschappen die 100 % werken voor de Staat en dan niet meer administratieve politie zijn.

L. DE BRUYN : Ik vind dat het geen taak is van het parket om zich met individuen in te laten, maar ik zie haar bemoeienis op dit vlak wel als een uitvloeisel van de criminele politiek.

Het parket zou bv. moeten kunnen zeggen op zeker ogenblik : "ik vind dat er in uw

arrondissement meer moet gedaan worden aan de bestrijding van de financiële fraude”, en moeten kunnen aandringen op een soort “financial squad”.

“Jongen, beken dat en dat”, dat zeggen advocaten heel uitzonderlijk

C. FIJNAUT : Het laatste punt dat ik aan de orde wil stellen betreft de verhouding tussen de politie en de advocatuur. En de advocaat dan vooral in zijn hoedanigheid van rechtshelper van de verdachte die door de politie is aangehouden. Ten eerste wil ik U vragen of de advocaat naar uw mening voldoende mogelijkheden heeft om een aangehouden verdachte op een behoorlijke manier bij te staan tijdens het opsporingsonderzoek ?

L. DE BRUYN : Ik vind dat de advocaat of de raadsman van de verdachte te laat inzage krijgt van de dossierstukken. Ik ben niet direct voorstander van het Franse systeem waar de advocaat, buiten de politieverhoren, praktisch onmiddellijk aanwezig kan zijn bij de verdachte, maar hij zou hier volgens mij toch vlugger moeten kunnen optreden. Wachten tot de verdachte voor de tweede keer voor de raadkamer komt lijkt mij toch wel te lang. Intussen kan er eigenlijk veel gebeuren, ook met de medewerking van de advocaat, die eventueel zijn cliënt onder druk kan zetten om bepaalde zaken toe te geven. Ik vind dat toch nuttig.

J. VAN SANDE : Ik meen te weten dat een advocaat onmiddellijk na de aanhouding toegang krijgt tot zijn cliënt, binnen de uren voorzien in het gevang. Enkel wanneer de onderzoeksrechter meent dat een gesprek met de advocaat op dat ogenblik niet gewenst is, wordt hij “op secreet” gezet. Maar anders heeft de advocaat volgens mij onmiddellijk na de aanhouding toegang tot de verdachte.

C. FIJNAUT : Maar er is geen automatische toevoeging. Ik bedoel, niet iedereen die aangehouden wordt, krijgt automatisch een advocaat. Je moet als verdachte vragen om een advocaat en deze heeft dan toegang tot zijn cliënt.

J. VAN SANDE : Ja, ja. Dat iedere aangehoudene de bijstand krijgt van een advocaat, dat vind ik heel goed, en wel zo rap mogelijk. Anders zijn de mensen die geen geld hebben, altijd de grote slachtoffers, terwijl een hele rijke 3-4 advocaten voor hem heeft.

J. TULKENS : Ik vind ook dat een advocaat snel bij de verdachte moet kunnen zijn om hem bij te staan, behalve, zoals gezegd geweest is, bij de opsecreetstelling, en dit is een maatregel die heel uitzonderlijk genomen wordt en dan nog volledig in het belang van het onderzoek. Dat kan ik goedkeuren. Maar om nu te zeggen : iedere verdachte heeft recht op een advocaat... De tam-tam gaat in de gevangenis heel snel. Ze zijn nog geen kwartier binnen of ze kennen hun rechten en hun plichten. Ik denk niet dat de advocaten daar mogen over klagen en de verdachten ook niet. Dat ze niet snel genoeg inzage krijgen van het strafdossier, wel ik denk dat dat ook hinderlijk kan zijn. Dat een advocaat gaat zeggen tegen zijn cliënt : “Jongen beken dat en dat”, dat is heel uitzonderlijk. Want dat is tegen zijn eigen winkel praten. Hij moet zijn cliënt eruit krijgen. En ik zie niet in dat hij met ons gaat meewerken. Het zal veeleer tegen ons zijn, om te zeggen : “dat moogt ge zeggen, maar dat moet ge zwijgen”. Dat een advocaat aanwezig mag zijn van in het begin van het onderzoek, ook bij de ondervraging, dat is volgens mij ondenkbaar. Ondenkbaar, die kan daar alleen maar in de weg lopen. Ik kan toch geen serene ondervraging doen als daar een advocaat zegt : “jongen, dat zwijg

je". Dan kan ik even goed mijn boeken dichtdoen. Ik kan mij zo'n systeem niet voorstellen. Misschien niet, omdat ik al jaren gewrongen zit in het huidige systeem. Ik denk toch dat we werken in het belang van de gemeenschap, en niet voor dat individu. Die heeft recht op verdediging en die krijgt hij. En wij zullen nooit iets op papier zetten dat hij niet gezegd heeft. Want als een PV afgemaakt is, dan is 't altijd "na lezing teken..." En als de verdachte zegt, "ja, meneer, ik vertrouw u", dat pakt bij mij niet. Hij moet lezen. We krijgen dikwijls genoeg PV's van andere diensten binnen, en dat ze dan zeggen, "jamaar, ik heb dat niet gezegd". "Jamaar, heb jij dat dan niet gelezen?" "Ah, nee, ik had vertrouwen". Dat zijn vijgen na Pasen. Vanaf het moment dat ze bij ons zitten, hebben ze al hun rechten. Ze zijn zelfs niet verplicht van te tekenen. Dat moeten ze niet. Ik trek daar ook hun aandacht op, ge tekent of ge tekent niet, voor mij is dat hetzelfde. En liegen moogt ge ook. Ik denk dat een politiemann, als hij eerlijk is tegenover de verdachte, die hij voor zich heeft zitten, deze ook zijn rechten mag meedelen.

C. FIJNAUT : Zou niet verplicht moeten worden gesteld om aan de verdachte te zeggen dat hij niet hoeft te spreken ?

J. TULKENS : Nee, dat gaat nogal ver. Niet hoeven te spreken... Dat is iets dat ge trouwens toch niet volhoudt. Liegen kunt ge, maar niet spreken... Ik zie dat niet gebeuren, want kijk, als wij daar zoveel uren zitten te zagen tegen die man, op het laatste komt er toch niets uit. Natuurlijk zijn we wel zo voorzichtig geworden, dat leert de praktijk U, dat ge geen uren en uren aan een stuk ondervraagt. Ge onderbreekt dat, en daar maakt ge melding van in het procesverbaal, want daar kan de verdediging op terecht komen, maar van te zeggen : "U hoeft niet te spreken..." Waarom moet ik dan aan een verhoor beginnen, als ik zeg : "jongen, ge zit hier maar ge moet tegen mij niks zeggen".

M. TOLLET : Ge spreekt daar wel over de rechten van de verdachte, maar de rechten van de benadeelde, die worden vergeten. En het zijn juist die die wij moeten trachten te verdedigen. De advocaat die gaat zeggen aan zijn cliënt : "ge moet niks zeggen", ja dat hij niet moet spreken, dat weet die logisch zo. Dat hoeft niet officieel gezegd te worden. En voor de rest moeten wij toch ook denken aan de rechten van de benadeelde. En die zouden zeker in grote mate worden geschaad wanneer het toegelaten is, dat de advocaat bij het verhoor is. Die advocaat gaat maar één zaak zien, die gaat maar alleen trachten zijn cliënt te vrijwaren van een veroordeling. Moest de advocaat het nu heel goed opnemen en zeggen : "voilà, ik wil de waarheid aan het licht brengen, maar voor mijn cliënt een zo miniem mogelijke straf", maar dat is juist wat nooit gedaan wordt.

C. FIJNAUT : Dus u bent er ook niet erg voor dat de advocaat vanaf het begin inzage krijgt in de processtukken.

M. TOLLET : Zeker niet.

C. FIJNAUT : Wat vindt U dan van automatische toevoeging van een advocaat ?

M. TOLLET : De meeste mensen zouden normaal geen advocaat nodig moeten hebben. Als alles normaal gaat, zoals het moet zijn, dan is een advocaat overbodig... De verdachte heeft de waarheid gezegd, en wij trachten uit te zoeken hoe het feit is gebeurd.

C. FIJNAUT : Vindt U een advocaat dan ook niet nodig om te controleren of de politie op een juiste manier van haar bevoegdheden gebruik maakt ?

M. TOLLET : In de eerste plaats is er de magistraat die het dossier moet inzien.

C. FIJNAUT : De advocaat moet daar niet als tegenspeler optreden, vindt U ?

M. TOLLET : Ik vind dat hij niet als tegenspeler moet optreden. De magistraat kan nagaan of het helemaal is gegaan zoals het werkelijk moet zijn. En natuurlijk, die heeft als plicht om, als daar iets is misgelopen, om te zeggen "voilà...".

B. BERDEN : Ik ben toch niet helemaal akkoord met hetgeen ik van de collega's gehoord heb. In de eerste plaats heb ik meer dan eens gezegd aan een verdachte, wanneer hij vertrok naar het gerechtshof of naar de gevangenis : "Kijk, vertel eens aan uw advocaat wat dat gij gedaan hebt maar belieg uw advocaat niet. Dat ge tegen mij liegt is normaal, maar lieg niet tegen uw advocaat, zeg hem wat dat gij gedaan hebt en zeg wat dat ik U in uw schoenen schuif. Zeg hem dat. En vraag dan aan uw advocaat of dat hij U de raad zou geven hier de waarheid te komen vertellen, want met al uw leugens werkt ge u dieper in de put dan dat ge nu bezig zijt". En als ik dan nadien spreek met advocaten, niet over een bepaald geval, maar in 't algemeen, dan zegt 90 % : "Ja, inderdaad onze cliënten beliegen ons. Wij moeten hen raad geven, zij betalen en geven zot geld uit om ons raad te vragen en ze beginnen met leugens te vertellen. Hoe kunnen wij dan raad geven ?" Dan zou ik zeggen dat het nuttig is dat de advocaat vlugger kennis kan krijgen van het dossier, om aan zijn cliënt te zeggen : "Jongen, ontken het daglicht niet, bevorder het onderzoek in plaats van het tegen te werken, en werk een beetje mee met het onderzoek, ge zult er beter vanaf komen". Anderzijds vrees ik ook, en ook weer uit de praktijk, dat er advocaten zijn die, wanneer hun die mogelijkheid gegeven wordt, hun cliënt misschien zullen gaan helpen en zij het onderzoek gaan dwarsbomen. Dat zij gaan zorgen dat er bepaalde zaken verdwijnen, dat er bepaalde kontakten worden gelegd om de cliënt te verdedigen. En wanneer ik dan moet afwegen tussen de rechten van die verdachte en de rechten van de gemeenschap, die ons toch betaalt om de waarheid aan het licht te brengen, dan vind ik dat de rechten van de verdachte toch van ondergeschikt belang zijn t.o.v. de rechten van de gemeenschap. Er is tenslotte niemand die hem gezegd heeft om het misdrijf te begaan. Hier komt dan nog het volgende bij... Men spreekt van de advocaat, maar welke advocaat ? Er zijn er altijd twee op de zitting, die van de verdachte en die van de burgerlijke partij van het slachtoffer. Maar van het slachtoffer wordt ook in deze zaak niet gesproken. Dan is het enkel de advocaat van de verdachte die het onderzoek in de war mag sturen, die er mag bij zijn eventueel, maar wat met diegene die de belangen van het slachtoffer moet gaan verdedigen, waar is die ? Ook dit vind ik een enorme lakune in onze wetgeving. Ook wat de universiteiten enz. betreft, zou ik graag zeggen aan bepaalde professoren, dat zij maar altijd bezig zijn over het gevangeniswezen en over de verdachte die zijn rechten moet krijgen, maar ik hoor zo bitter weinig over de slachtoffers, en dat wringt mij nogal dikwijls.

J. VAN SANDE : Men spreekt altijd van bijstand en van een advocaat voor diegene die onder handen genomen wordt, maar zoals mijn collega zegt, er is nooit iemand die vraagt "hoe is het met de benadeelde ?" Heeft die zijn geld terug, heeft hij dat niet ? Een verdachte kan zelfs pro deo een advocaat krijgen, maar benadeelde mensen die vaak niet weten wat ze moeten doen, moeten uiteindelijk ook nog betalen voor een advocaat om zich burgerlijke partij te stellen. Daar wordt ook volgens mij veel te weinig aan

gedacht. Nu, voor wat die verklaringen betreft, die zagezegd altijd verkeerd zijn, dat komt gewoonlijk omdat ze een advocaat hebben die zegt: "wat heb je nu weer verteld? Zeg volgende maal dat ze het mis opgeschreven hebben". Dat is een liedje dat wij van buiten kennen. En het is 9 van de 10 keren dat ze op een andere politiedienst verhoord zijn: "jamaar meneer, dat heb ik zo niet gezegd. Dat is verkeerd opgeschreven". Maar intussen hebben ze dan een advocaat en die zegt: "zeg ook maar gauw dat dat verkeerd is". En uiteindelijk gaat ge getuigen voor de rechtbank, en dan wordt het daar nog eens helemaal omgedraaid. Dan zijn ze allemaal verkeerd geweest. Dat is natuurlijk de schuld van de advocaat. Ik heb niks tegen advocaten, er zijn veel serieuze mensen bij, maar wanneer we de laatste tijd toch al gezien hebben, en ik wil niet aan politiek doen, dat er extreme advocaten zijn, die al even goed op die bank konden gaan zitten als daar staan, of dat ze morgen daar misschien zelf zitten... We hebben ondervonden dat een advocaat z'n cliënt verdedigde, en uiteindelijk kwam het zover dat de buit bij hem in de brandkoffer zat. Dat advocaten onmiddellijk alle stukken kunnen zien en het laatste weten van wat er gaande is, is niet goed. Die laten dan alles vallen, gaan onmiddellijk alles verwittigen en alles overdragen. Ik zeg niet dat dat toen gedaan is, maar het zat toch bij hem binnen. Dit zijn natuurlijk heel uitzonderlijke gevallen en er zullen altijd heel uitzonderlijke gevallen zijn en blijven, maar, uiteindelijk, ik vind dat nu een advocaat al rap genoeg bij de verdachte is. Er zijn er die onmiddellijk zeggen "begin met alles te ontkennen". Er zijn natuurlijk veel goeie advocaten en dan zeggen de verdachten: "mijn advocaat heeft gezegd dat ik alles moet zeggen". Dat zijn natuurlijk voor ons de hele goeie.

De advocaat bij het verhoor? Sluit dan de boeken maar!

B. BERDEN: Tot nu toe heeft meneer Tulkens, dacht ik, uitdrukkelijk gesproken over de aanwezigheid van de advocaat bij het politieverhoor. Maar ik denk dat daar geen enkel verschil van mening over bestaat tussen de onderzoekers. Wij zien daar helemaal geen voordeel in, wanneer de verdachte bij elke vraag die ge stelt, eerst met zijn advocaat mag confereren, en dat wij misschien nog eerst buiten moeten gaan ook. Sluit dan de boeken maar! Dan kunnen we wel naar huis gaan!

C. FIJNAUT: Maar als de advocaat alleen de bevoegdheid krijgt om passief tijdens het verhoor te beluisteren wat er daar gezegd wordt, en dat hij verder niet zelf mag spreken met de verdachte?

B. BERDEN: Dan denk ik dat er nadien een discussie gaat komen voor de orde van de advocaten of voor de procureur, zo van: de politiemans heeft de vraag zo gesteld, hij was suggestief en hij heeft dit gedaan en dat gedaan. Dat men dan zegt: er mag enkel nog maar verhoord worden met een bandopnemer. Maar ook dan, zelfs passief, gaat hij nog tekenen doen, dus moet ge de advocaat achter de verdachte gaan zetten. Ge kunt zó toch niet serieus praten, dikwijls zelfs niet met twee politiemensen, dan praat de verdachte nog niet gemakkelijk, dan vraagt hij nog dat de andere buiten gaat. Dat moet onder 4 ogen. Ge spreekt op een menselijke manier tussen pot en pint, met een kop koffie enz. Het is toch helemaal niet gelijk het in de filmkes getoond wordt, van met de matrak en met de straffe lamp en zo. Een derde man erbij is teveel. Ook die advocaat is er teveel bij. Ik heb er geen enkel bezwaar tegen dat men de gesprekken op band zou opnemen, maar wat voor een apparatuur moeten we dan hebben wanneer daar ondervragingen van uren en uren op moeten. En wie moet de inventaris weer gaan opmaken?

L. DE BRUYN : In geval van aanwezigheid van de advocaat bij politieverhoren zijn er natuurlijk ook veel praktische problemen. Vooral als we rekening moeten houden met de 24-uren-regel enz. Per slot van rekening krijgt de advocaat op pretoriaanse wijze de mogelijkheid om zijn vragen te stellen, nl. via de onderzoeksrechter. Het gebeurt bij mijn weten toch regelmatig dat de advocaat eens gaat praten met die rechter. En dat bepaalde vragen in kantschriften worden doorgegeven, die eigenlijk van de advocaat afkomen. Dat is toch een mogelijkheid om dat probleem te ondervangen, dacht ik.

J. TULKENS : Ik zie er geen heil in. En ik heb al meegemaakt in een specifiek geval van een versnelde procedure tot uitlevering, dat er onmiddellijk een raadsman wordt aangesteld die in het bureel aankomt, daar bij uw verdachte zit, en U dan vriendelijk verzoekt om het bureel te vertalen want hij moet met zijn cliënt praten. Wel, dat komt redelijk hard aan. Ik ben zo beleefd van buiten te gaan, van hem niet in de gang te zetten, maar dat geeft ons een voorsmaakje van hetgeen ons zou kunnen te wachten staan. Ik ben er volledig tegen.

Leuven, 10 november 1980